

GOLIN

Muzeum
Historii
Żydów
Polskich

Strasznie, strasznie

SCENARIUSZ ZAJĘĆ
DO ADAPTACJI OPOWIADANIA

Opisany poniżej przebieg lekcji jest propozycją zajęć poświęconych pamięci o powstaniu w getcie warszawskim rekomendowaną przez Dział Edukacji Muzeum POLIN dla klas 4-6 uczniów i uczennic z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim oraz ze spektrum autyzmu.

Poruszanie tematów związanych z II wojną światową oraz Zagładą wymaga szczególnej rozwagi ze strony osoby prowadzącej zajęcia. Zadbaliśmy o to, aby informacje pojawiające się w przekazanych Państwu materiałach edukacyjnych były dopasowane do wieku i możliwości percepcyjnych odbiorców oraz były opatrzone naszym komentarzem.

Scenariusz opisuje zajęcia przewidziane na około 90 minut. Uwzględnia przeczytanie przez osoby prowadzące adaptacji opowiadania „Strasznie strasznie”. Pierwsze 45 minut zaplanowane jest na przypomnienie nazw emocji, rozpoznawanie emocji, rozmowę o samopoczuciu uczniów i uczennic, rozmowę o strachu i przedstawienie tej emocji oraz krótkie ćwiczenie relaksacyjno-oddechowe. Następne 45 minut przewidziane jest na wysłuchanie przez uczniów i uczennice opowiadania napisanego w łatwy sposób, interpretację opowiadania oraz wymyślanie alternatywnego zakończenia historii. Proponujemy opowiadanie omawiać z dziećmi fragmentarycznie, sprawdzać rozumienie treści w trakcie czytania, zadając pytania i inicjując rozmowę. Metoda małych kroków, czyli dzielenie celu na cele pośrednie, mniejsze i możliwe do zrealizowania, umożliwi uczniom i uczennicom osiąganie sukcesu, motywując ich do większego zaangażowania w pracę z treścią opowiadania. Dzieci potrzebują osiągania szybkich rezultatów i doceniania ich wysiłku. Dalekie cele, jak w tym przypadku wysłuchanie całego opowiadania, mogą okazać się przeszkodą. Sukces rodzi sukces; jeśli dzieci zrozumieją fragment tekstu na poziomie dosłownym i uda im się dokonać interpretacji i oceny zdarzenia, chętniej zrobią to ponownie.

Osoby realizujące scenariusz same decydują o przerwach między kolejnymi zadaniami, rozmową czy czytaniem fragmentami opowiadania, dostosowując tok lekcji i zadania do tempa pracy dzieci oraz ich możliwości. Zadania przedstawione w scenariuszu mają głównie zachęcać uczniów i uczennice do komunikacji i rozwijać umiejętności społeczno-emocjonalne. Zadania te należy traktować elastycznie, zachęcać dzieci do aktywności, nie wywierać nacisku.

Poniżej zostały zawarte wybrane wskazówki do pracy na lekcji z uczniami z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim oraz dziećmi ze spektrum autyzmu. Ich uwzględnienie pomoże w realizacji scenariusza w pozytywnej atmosferze.

Czynniki sprzyjające uczeniu się:

1. Bezwzględne dbanie o pozytywną relację nauczyciel – uczeń, uczeń – uczeń i tworzenie przyjaznej atmosfery w klasie. Pozbawiona stresu aura oraz życzliwe nastawienie mają podstawowe znaczenie dla jakości pracy dzieci, sprzyjają aktywizacji, nabywaniu nowych umiejętności i pokonywaniu trudności.
2. Sprawdzenie na początku lekcji, czy nie występują u dzieci czynniki blokujące uczenie się, np. głód, zmęczenie, zmartwienie lub czynniki z otoczenia, np. przeszkadzający dźwięk, temperatura, czynniki przedmiotowe. Na niektóre z czynników blokujących uczenie się osoba prowadząca nie ma wpływu, ale większość jest w stanie wyeliminować.
3. Troska o przystępność języka: kierowanie jednoznacznych, niebudzących wątpliwości, zwięzłych komunikatów słownych oraz krótkich instrukcji, najlepiej w formie słowno-obrazkowej.
4. Kontrola pracy dzieci, dokładne instruowanie, dostarczanie wskazówek, upewnianie się, czy dzieci rozumieją komunikaty i treści zadań.
5. Możliwie często używanie pomocy wizualnych.
6. Aktywizacja uczniów i uczennic polegająca przede wszystkim na nauczaniu czynnościowym, opartym na działaniu dzieci, ich zaangażowaniu, przeżywaniu, odkrywaniu i poznawaniu. Zaangażowanie uczniów i uczennic usprawnia proces zapamiętywania i przyswajania nowych wiadomości.
7. Nacisk na ćwiczenia w mówieniu, mające zastosowanie w sytuacjach dnia codziennego.
8. Dostosowanie zadań do możliwości i potrzeb dzieci, uwzględniając indywidualne tempo pracy. W przypadku osób ze spektrum autyzmu – umożliwienie wykonywania zadań w preferowany przez siebie sposób, np. przy niektórych zadaniach uwzględnić odpowiedź pisemną zamiast ustnej.
9. Różnicowanie zadań: oprócz pracy indywidualnej stwarzanie możliwości pracy grupowej.
10. Przywiązywanie uwagi do bodźców pozytywnych w formie aprobaty i pochwały dla podejmowanego wysiłku. Zachęcanie i motywowanie dzieci do dalszych działań.
11. Umożliwienie uczniom i uczennicom osiągnięcia sukcesu na każdej lekcji, pozwalające na budowanie pozytywnego obrazu własnej osoby, m.in. przez wyznaczanie celów możliwych do osiągnięcia i zrealizowania w krótkim czasie, czyli stosowanie metody małych kroków.

Scenariusz zajęć do adaptacji opowiadania „Strasznie strasznie”

Autorka: Patrycja Komar

Adresaci:

Uczniowie i uczennice klas 4–6 ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi: z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim, ze spektrum autyzmu

Czas trwania: około 90 minut

Temat zajęć:

Czy dobrze trafiliśmy? Ucieczka taty i synka. Analiza i interpretacja adaptacji opowiadania „Strasznie strasznie”.

Cel główny zajęć:

- rozwijanie umiejętności komunikacyjnych
- rozwijanie umiejętności społeczno-emocjonalnych
- zapoznanie z adaptacją opowiadania „Strasznie strasznie”
- podjęcie przez dzieci próby analizy i interpretacji opowiadania
- rozwijanie myślenia logicznego, krytycznego i twórczego.

Cele poznawcze:

Uczniowie i uczennice:

- poznają znaczenie pojęcia „strach”
- dowiadują się, że strach jest reakcją ciała na niepewność i niebezpieczeństwo
- poznają podstawowe informacje o losach Żydów podczas II wojny światowej (opcjonalnie).

Cele praktyczne:

Uczniowie i uczennice:

- potrafią nazwać i rozpoznać podstawowe emocje
- rozpoznają strach spośród innych emocji
- pokazują lub naśladują, jak wygląda osoba, która się boi
- komunikują swoje samopoczucie i swoje potrzeby
- czekają na swoją kolej, słuchają wypowiedzi innych osób
- słuchają opowiadania, odpowiadają na pytania dotyczące treści opowiadania
- samodzielnie lub z pomocą dokonują interpretacji opowiadania
- wymyślają dalsze losy bohaterów opowiadania
- dokonują oceny opowiadania
- usprawniają koordynację wzrokowo-ruchową
- ćwiczą koncentrację uwagi
- pracują samodzielnie i w grupie, współpracują z osobą prowadzącą.

Cele motywacyjne:

Uczniowie i uczennice:

- są zainteresowani przebiegiem zajęć
- są zaangażowani w wykonywanie zadań.

Cele w języku uczniów i uczennic:

- Na zajęciach będziemy rozmawiać o emocjach.
- Posłuchamy opowiadania.
- Poznamy o losach bohaterów.
- Pod koniec zajęć porozmawiamy o waszych pomysłach na zakończenie opowiadania.

Metody:

- metoda wpływu osobistego
- rozmowa w kręgu
- stymulacja polisensoryczna
- metoda ekspresji i impresji nastawiona na emocje i przeżywanie
- metody aktywizujące – praktyczne działania uczniów i uczennic

Środki dydaktyczne:

- zdjęcia lub ilustracje z emocjami (np. „EMOCJE – Rozpoznawanie stanów emocjonalnych na podstawie wyrazu twarzy”, wyd. Harmonia)
- **ZAŁĄCZNIK 1:** plan aktywności
- **ZAŁĄCZNIK 2 i 3:** karta pracy „Literowe ścieżki”
- **ZAŁĄCZNIK 4:** karta wyjaśniająca słowo „obręcz”
- **ZAŁĄCZNIK 5 i 6:** karta pracy „Tunel”
- opcjonalnie chleb.

PRZEBIEG ZAJĘĆ

ETAP WSTĘPNY

Czynności organizacyjne:

- organizacja przestrzeni do zajęć
- przedstawienie uczniom i uczennicom celu zajęć i planu aktywności podczas lekcji

ETAP WŁAŚCIWY

Rozpoznawanie i nazywanie emocji

Rozmowa o samopoczuciu

Odgadnięcie tytułu opowiadania – karta pracy „Literowe ścieżki”

Zdefiniowanie uczucia strachu:

- rozmowa o strachu
- wyszukiwanie zdjęć, na których osoby prezentują strach
- pokazywanie strachu za pomocą twarzy i ciała

Ćwiczenie relaksacyjno-oddechowe „Wąż”

Praca z opowiadaniem:

- słuchanie przez uczniów i uczennice fragmentów opowiadania
- analiza i interpretacja opowiadania

Wymyślanie kontynuacji opowiadania

Przykładowe omówienie kontekstu opowiadania.

Rozwiązanie karty pracy „Tunel”

ETAP PODSUMOWUJĄCY

Sprawdzenie stopnia osiągnięcia zakładanych celów

Informacja zwrotna do uczniów i uczennic

Informacja zwrotna od uczniów i uczennic

Podziękowanie za pracę na zajęciach

Zakończenie zajęć

ETAP WSTĘPNY

CZYNNOŚCI ORGANIZACYJNE:

Organizacja przestrzeni do zajęć:

Jeśli uczniowie i uczennice pozytywnie reagują na zmiany, możesz zaproponować im pracę przy „wyspie”, czyli ułożonych ławek na środku sali, jedna przy drugiej, z krzesłami dookoła. Niech uczniowie i uczennice przygotowują „wyspę”, usiądą tak, żeby wszyscy siebie widzieli. Usiądź razem z dziećmi. Takie ustawienie ławek wprowadza przyjazną atmosferę i zachęca do komunikacji.

Uwaga! Jeśli w klasie jest osoba ze spektrum autyzmu, dla której strukturalizacja przestrzeni jest bardzo ważna, nie zmieniaj nic w ustawieniu ławek w sali. Jakiegokolwiek zmiany mogą u osoby z silną potrzebą strukturalizacji przestrzeni zaburzyć jej poczucie bezpieczeństwa.

Przedstawienie dzieciom celu zajęć:

- Na zajęciach będziemy rozmawiać o emocjach.
- Posłuchamy opowiadania.
- Poznamy o losach bohaterów.
- Pod koniec zajęć porozmawiamy o waszych pomysłach na zakończenie opowiadania.

Przedstawienie uczniom i uczennicom planu aktywności:

Zaprezentuj uczniom i uczennicom plan aktywności podczas lekcji (przykładowy plan aktywności – **ZAŁĄCZNIK 1**). Zapytaj każdą osobę, czy plan pracy na lekcji jest dla niej zrozumiały. Wyjaśnij wątpliwości. Plan powinien być wyeksponowany w miejscu widocznym dla dzieci. Wykonane zadania możesz wykreślać lub zasłaniać, żeby wskazać, na jakim etapie są zajęcia.

Komentarz: Plan aktywności na lekcji ułatwia orientację dzieciom. Widzą one, które aktywności już się odbyły, a które jeszcze się odbędą, co wpływa na lepsze rozumienie otoczenia i zapewnia przewidywalność zdarzeń. Podczas lekcji mogą wydarzyć się sytuacje, które wpłyną na tok lekcji. Dzieci widząc modyfikacje na planie aktywności lepiej znoszą pojawiające się zmiany.

ETAP WŁAŚCIWY

Przypomnienie nazw różnych emocji:

Pokaż uczniom i uczennicom pojedynczo zdjęcia lub ilustracje z emocjami. W zależności od umiejętności grupy zdecyduj, czy Ty będziesz nazywać emocje, czy dzieci po kolei. Pamiętaj o kierowaniu poleceń bezpośrednio do dziecka. Warto spróbować zachęcić uczniów i uczennice do pokazywania emocji. Jak wygląda osoba, która czuje radość? Jak wygląda osoba, która czuje smutek? Bądź dla dzieci przykładem. Zaczynaj od przyjemnych uczuć.

Komentarz: Osoby ze spektrum autyzmu wykazują trudności w odczytywaniu emocji innych osób, a także nie łączą odczuć z reakcjami na nie. Również osoby z niepełnosprawnością intelektualną przejawiają deficyty związane z właściwym rozumieniem emocji innych osób. Regularnie ćwicząc nazywanie i identyfikowanie uczuć, uczniowie i uczennice zdobywają narzędzia do podobnej analizy sytuacji z ich życia codziennego, a tym samym możliwość lepszego odnajdowania się w sytuacjach społecznych.

Rozmowa o samopoczuciu:

Rozłóż zdjęcia lub ilustracje z emocjami na środku stołu. Dostosuj liczbę zdjęć do grupy.

Poproś dzieci, żeby wybrały zdjęcie, które pokazuje ich dzisiejsze samopoczucie. Wykonaj zadanie razem z nimi. Wybierz zdjęcie, które przedstawia Twoje samopoczucie; pokaż uczniom i uczennicom; powiedz, jak się dzisiaj czujesz i dlaczego. Uczniowie i uczennice po kolei robią to samo. Zapytaj każdą osobę, jak się dzisiaj czuje i dlaczego. Co się wydarzyło, że tak się czuje? Czy potrzebuje czegoś? Zachęć do rozmowy. Zapytaj, czy inne dzieci mają pytania do aktualnie mówiącej osoby. Jeśli dziecko ma trudność z wybraniem i nazwaniem emocji, pomóż mu. Wybierz zdjęcie dla dziecka i zapytaj, czy czuje się dzisiaj radośnie, czy jest mu smutno, czy jest ciekawe dzisiejszych zajęć.

Poproś uczniów i uczennice o zebranie zdjęć i ułożenie jednego na drugim. Odłóż zdjęcia.

Jeśli pracujecie przy standardowym ustawieniu ławek, rozłóżcie zdjęcia z emocjami na biurku lub wybranej ławce. Poproś uczniów i uczennice, żeby podeszli do biurka lub ławki. Osobie, która nie chce podejść, możesz rozłożyć kilka zdjęć emocji na ławce. Dzięki temu cały czas będzie brała udział w zadaniu.

Komentarz: Rozmowa w kręgu jest jedną z najmocniejszych i najbardziej wieloaspektowych strategii pracy z uczniami i uczennicami. W czasie rozmowy w kręgu dzieci mają szansę zostać wysłuchane, kiedy przedstawiają swoje emocje, odczucia i myśli. Dzieci uczą się słuchać siebie nawzajem, poświęcają innym uwagę i wzajemnie się akceptują. Przez dzielenie się uczuciami w bezpiecznym środowisku uczniowie i uczennice dostrzegają podobieństwa między sobą i indywidualne różnice. Zrozumienie tego przyczynia się do rozwoju poczucia własnej wartości i szacunku dla innych. Stałe rozmowy w kręgu wpływają na rozwój świadomości, wrażliwości i samokontroli, integrują grupę, rozwijają zdolności komunikacyjne, rozładowują napięcia i rozwiązują konflikty. Metodę rozmowy w kręgu dobrze jest stosować regularnie i możliwie jak najczęściej. Należy podkreślić, że jest to skuteczna metoda pod warunkiem, że dzieci biorą w niej udział dobrowolnie. Jeżeli osoba woli być obserwatorką i słuchaczką podczas rozmowy, pozwól jej na to. Postaraj się zachęcić dziecko po kilku minutach lub następnym razem.

Odgadnięcie tytułu opowiadania:

Przedstaw uczniom i uczennicom cel zadania – odgadnięcie tytułu opowiadania (wykorzystaj **ZAŁĄCZNIK 2** – wersję prostszą lub **ZAŁĄCZNIK 3** – wersję trudniejszą). Zapytaj każdą osobę, czy chce rozwiązać łatwiejsze czy trudniejsze zadanie, lub dostosuj wersję do możliwości dziecka. Sprawdź, czy uczniowie i uczennice rozumieją polecenie.

Zdefiniowanie uczucia strachu:

Rozmowa o strachu:

Pozmawiaj z dziećmi o strachu. Niech uczniowie i uczennice się wypowiedzą, czym ich zdaniem jest strach. Czego ludzie mogą się bać? Czy jest coś, czego oni się boją? Ważne jest, żeby nie prosić dzieci o przypomnienie sobie momentów, kiedy się bały; może to źle wpłynąć na ich samopoczucie.

Powiedz dzieciom, czym jest strach, np.:

Strach jest naturalną reakcją naszego ciała. Pojawia się, kiedy się czegoś lub kogoś boimy. Możemy bać się sytuacji, przedmiotów, zwierząt, ludzi. Strach pojawia się w sytuacji zagrożenia.

Pokazywanie strachu:

Poproś uczniów i uczennice o rozłożenie zdjęć lub ilustracji z emocjami na środku stołu. Pokaż dzieciom, jak wygląda twarz osoby, która się boi. Poproś uczniów i uczennice o odszukanie zdjęć, na których widać strach. Zachęć dzieci, żeby wstały do tej aktywności.

Następnie spróbujcie pokazać, jak ciało reaguje, kiedy człowiek się boi. Zaprezentuj dzieciom własny przykład, np. osoba, która się przestraszyła, może podskoczyć, odsunąć się, drzą jej ręce. Poproś dzieci o powtórzenie czynności. Pokażcie strach twarzą i ciałem.

Komentarz: Tryb pracy na stojąco mobilizuje do zwiększonej aktywności, co z kolei pobudza umysł, zwłaszcza gdy praca stojąca jest wyborem, a nie przymusem z braku alternatywy. Ruch zwiększa zaangażowanie dzieci do pracy i wprowadza pozytywną energię. Im więcej różnych form aktywności fizycznej wprowadzanej jest na lekcjach, tym bardziej efektywny proces poznawania, zapamiętywania oraz uczenia się.

Ćwiczenie relaksacyjno-oddechowe „Wąż”:

Usiądźcie na krzesłach. Przy ćwiczeniu plecy powinny być wyprostowane. Zademonstruj uczniom i uczennicom ćwiczenie: połóż ręce na brzuchu, przez 3 sekundy wciągaj powietrze nosem; rękami sprawdzaj, czy brzuch rośnie; następnie powoli wypuszczaj powietrze przez zaciśnięte zęby, tak by uczniowie usłyszeli „syczenie węża”. Wykonaj ćwiczenie kilka razy razem z dziećmi.

Komentarz: Ćwiczenia oddechowe każda osoba powinna wykonywać zgodnie ze swoimi możliwościami ze względu na własny rytm oddechu i różną pojemność płuc. Istotne jest, aby przedłużanie wydechu nie było za długie, ponieważ może opróżnić płuca z tzw. „powietrza zapasowego” i doprowadzić do zawrotów głowy. Ćwiczeń oddechowych nie powinny wykonywać osoby, które są przeziębione, mają katar lub niedrożny nos.

Wysłuchanie przez dzieci opowiadania, analiza i interpretacja:

Praca z treścią opowiadania nie ma na celu odpytania uczniów i uczennic z czytania, dlatego zachęcamy do przeczytania tekstu przez osobę prowadzącą zajęcia. Weź pod uwagę wolne tempo przetwarzania informacji przez dzieci i trudności w zapamiętywaniu wiadomości. Czytaj tekst powoli i wyraźnie, robiąc krótkie przerwy po każdym zdaniu. W trakcie czytania przywołuj uwagę dzieci i staraj się utrzymać kontakt wzrokowy.

Podczas czytania weryfikuj stopień rozumienia przez dzieci treści i przekazu tekstu, zadając im pytania. Ważne jest zarówno sprawdzenie dosłownego rozumienia tekstu, jak i zachęcanie uczniów i uczennic do twórczego i krytycznego myślenia poprzez jego interpretację.

Komentarz: Rozumienie tekstu odbywa się na kilku różnych poziomach. Dosłowne rozumienie obejmuje fakty dotyczące postaci, rzeczy, wydarzeń. Są to odpowiedzi na pytania typu: Kto? Co? Gdzie? Kiedy? Interpretacja, czyli wyciągnięcie wniosków, obejmuje np. pytania: Jak myślisz? Dlaczego? Istotne jest zachęcanie dzieci do oceny treści. Inicjując rozmowę pytaniami: Czy podobało ci się opowiadanie? Dlaczego tak? Dlaczego nie? Co ci się podobało? Co ci się nie podobało? uaktywniamy u dzieci krytyczne myślenie, ucząc, że w czytaniu oprócz dokładności ważne jest rozumienie i ocena.

Podczas czytania fragmentu, w którym pojawia się słowo „obręcz”, wyjaśnij uczniom i uczennicom, co ono oznacza. Możesz użyć **ZAŁĄCZNIKA 4** – karty obrazującej słowo „obręcz”, która pomoże dzieciom zrozumieć znaczenie wyrazu.

Po fragmencie, który opisuje, ile chleba jedli tata z synkiem, możesz zobrażać dzieciom tę część, dzieląc kromkę chleba tak, jak w opowiadaniu. Każda osoba może sama podzielić kromkę chleba i zjeść. Należy wcześniej upewnić się, czy dzieci nie mają alergii pokarmowej i mogą zjeść chleb lub zapewnić uczniom i uczennicom taki, który mogą jeść.

Wymyślanie kontynuacji opowiadania:

Zachęć uczniów i uczennice do rozmowy nad kontynuacją opowiadania. Na początku możecie wymyślić imiona dla taty, który opowiada historię, jego synka oraz imiona dla taty i synka, którzy uciekali z domu. Jak bohaterowie mogliby wyglądać? Czy ojcowie i synowie mogliby zostać przyjaciółmi? Jak mogliby spędzać czas? Rozmowa może potoczyć się w różnych kierunkach w zależności od pomysłów i doświadczeń dzieci. Ważne, żeby zakończenie rozmowy było pozytywne.

Komentarz: Twórcze podejście do tekstu to zdolność do refleksji oraz pomysłowego potraktowania treści. Kształtowanie tej umiejętności odbywa się m.in. poprzez wymyślanie alternatywnych zakończeń historii.

Przykładowe omówienie kontekstu opowiadania:

Autor opowiadania „Strasznie strasznie” nie określa miejsca i czasu wydarzeń, nie podaje, kim są bohaterowie. Interpretację utworu zostawia odbiorcom i odbiorczyniom.

Komentarz: Osoby z niepełnosprawnością intelektualną oraz ze spektrum autyzmu mogą mieć trudność z odczytaniem przenośnego sensu opowiadania, ponieważ rozumieją język dosłownie, nie dostrzegają metafor, nie rozumieją abstrakcji. Ze względu na brak umiejętności wyobrażania sobie sytuacji nieosadzonych w codzienności dzieci będą wymagać pomocy w zrozumieniu przesłania opowiadania poprzez podanie przykładu.

Omówienie treści opowiadania w kontekście również należy dostosować do potrzeb i wiedzy odbiorców i odbiorczyń. Możesz zapytać dzieci, co mogło być przyczyną ucieczki bohaterów, dlaczego musieli zejść do tunelu. Pozwoli Ci to zweryfikować, z czym opisana historia im się kojarzy.

Jedną z możliwych interpretacji utworu jest powiązanie wydarzeń pojawiających się w opowiadaniu z losami Żydów podczas II wojny światowej.

Przykładowa interpretacja:

Tata z synkiem mogli być Żydami. Żydzi to osoby, które wyznają judaizm. Judaizm to religia. Żydzi mówią i modlą się w języku hebrajskim. Mają swoje obyczaje i tradycje. Kiedyś dużo Żydów mieszkało w Warszawie i w całej Polsce. Podczas II wojny światowej niemieckie wojsko niszczyło w Warszawie domy, sklepy, szkoły i inne budynki. Niemcy kazali Żydom mieszkać w zamkniętej dzielnicy otoczonej murem, czyli obręczą. Taka dzielnica to getto. Żydzi w getcie musieli ciężko pracować. Nie mieli jedzenia. Żydzi nie chcieli mieszkać w getcie. Często uciekali z getta. Żydzi w trakcie wojny potrzebowali pomocy.

Rozwiązanie karty pracy „Tunel”:

Zapytaj każdą osobę, czy chce rozwiązać łatwiejsze czy trudniejsze zadanie (**ZAŁĄCZNIK 5** – wersja prostsza, **ZAŁĄCZNIK 6** – wersja trudniejsza) lub dostosuj wersję do możliwości dziecka. Sprawdź, czy każda osoba rozumie polecenie.

ETAP PODSUMOWUJĄCY

Sprawdzenie stopnia osiągnięcia zakładanych celów:

Jednym ze sposobów sprawdzenia stopnia osiągnięcia zakładanych celów może być zastosowanie techniki zdań podsumowujących. Poproś każdą osobę, żeby dokończyła zdanie.

Przykładowe zdania do zastosowania:

- Dzisiaj wykonałam/wykonałem...
- Dziś nauczyłam/nauczyłem się...
- Dowiedziałam/dowiedziałem się...

Komentarz: Sprawdzenie stopnia osiągnięcia zakładanych celów ukazuje skuteczność działań dydaktycznych na lekcji. Jest to ważny element podsumowania, ponieważ pozwala zorientować się, co dzieci wynoszą z lekcji, co było dla nich najbardziej istotne.

Informacja zwrotna do uczniów i uczennic:

Podsumuj zajęcia. Przypomnij uczniom i uczennicom, jakie zadania wykonali. Zakończ zajęcia pozytywną informacją zwrotną. Wyszczególnij i docień dobre elementy pracy każdej osoby. Pochwal za wykonywane zadania, za uważne słuchanie opowiadania i udział w rozmowie. Wyraż podziw za pomysłowość. Sukcesy motywują dzieci, wpływają na wzrost wiary we własne możliwości, budują poczucie sprawstwa.

Informacja zwrotna do dzieci może zaczynać się od słów:

- Dobrze wykonałaś/wykonałeś...
- Podoba mi się...
- Cieszę się, że...
- Doceniam...
- Możesz być bardzo zadowolony/zadowolona z...

Informacja zwrotna od uczniów i uczennic:

Zapytaj każdą osobę, jak się czuje po zajęciach, co jej się podobało, co jej się nie podobało. Uszanuj odpowiedzi dzieci.

Komentarz: Osoby z niepełnosprawnością intelektualną oraz ze spektrum autyzmu mają trudności w zakresie rozumienia intencji i emocji innych osób, nie przewidują reakcji emocjonalnych, bezpośrednio komunikują swoje odczucia, udzielają szczerego komentarza.

Podziękuj uczniom i uczennicom za pracę na zajęciach. Zakończ zajęcia.

Wykorzystane źródła:

Jak organizować edukację uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi?,
Przewodnik MEN, Warszawa 2010.

100 i więcej pomysłów, jak pomóc dziecku z dysleksją,
Harmonia, Gdańsk 2015.

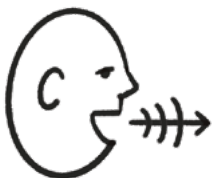
Jak nauczyć rozwiązywania konfliktów,
Poradnik, Fraszka Edukacyjna, 2018.

Autorka scenariusza: Patrycja Komar

Grafika: Karolina Witowska

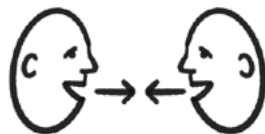
Nazywanie emocji

mówić

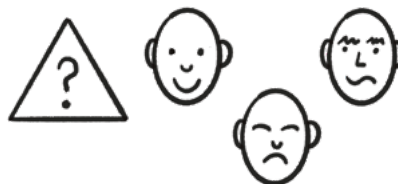

Rozmowa o samopoczuciu Jak się czujesz?

rozmawiać

Jak się czujesz?

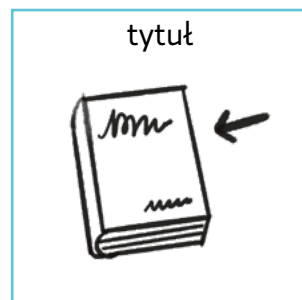
Dobrze się czuję.

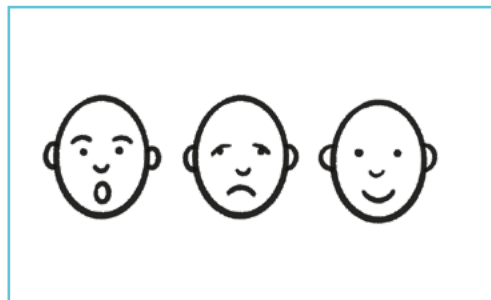
Źle się czuję.

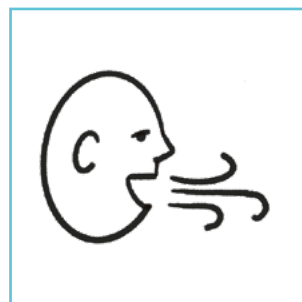
Karta pracy - odgadnięcie tytułu opowiadania

Zadanie ze zdjęciami emocji: wyszukiwanie pokazywanie

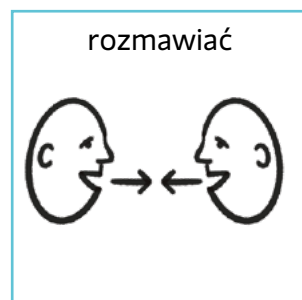
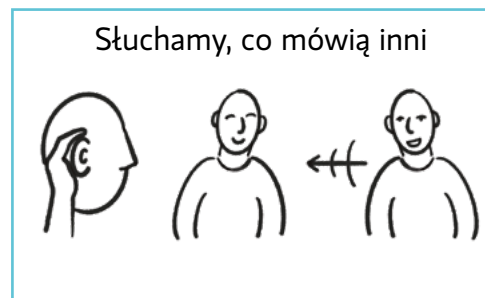
Ćwiczenie oddechowe

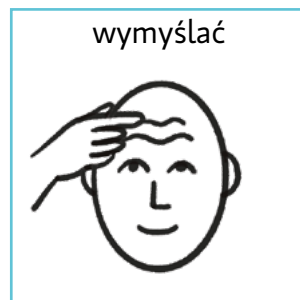
Przerwa

Słuchanie opowiadania Rozmowa

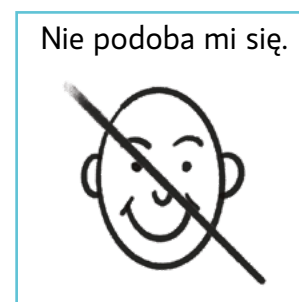
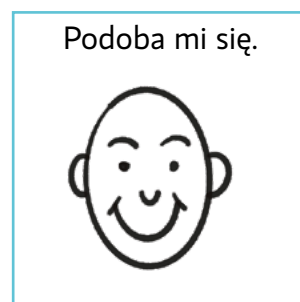
Wymyślanie zakończenia opowiadania

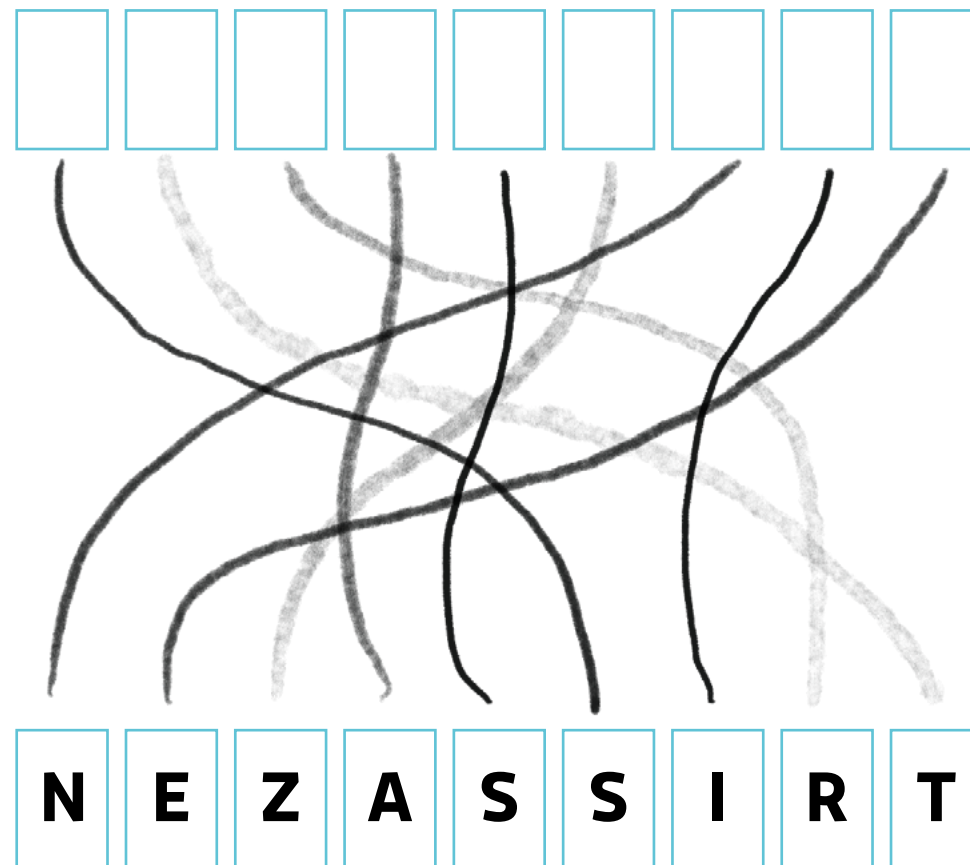
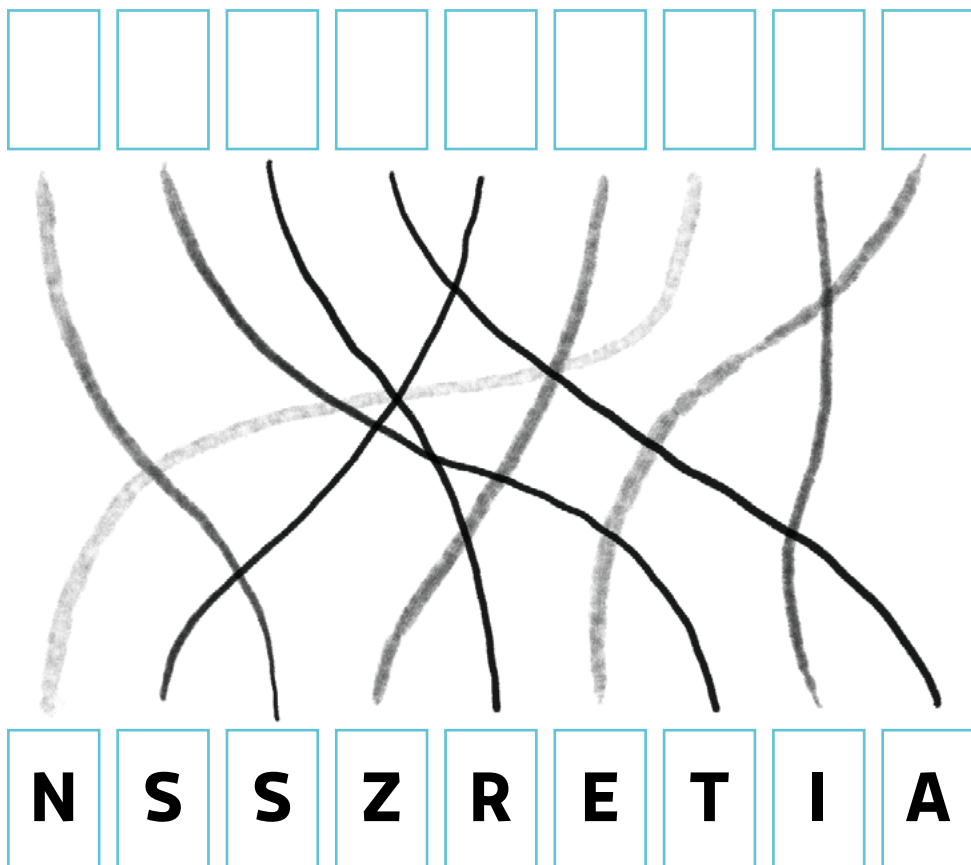
Karta pracy - tunel

Ocena zajęć

**Odgadnij tytuł opowiadania.
Popraw ołówkiem linie.
Wpisz litery**

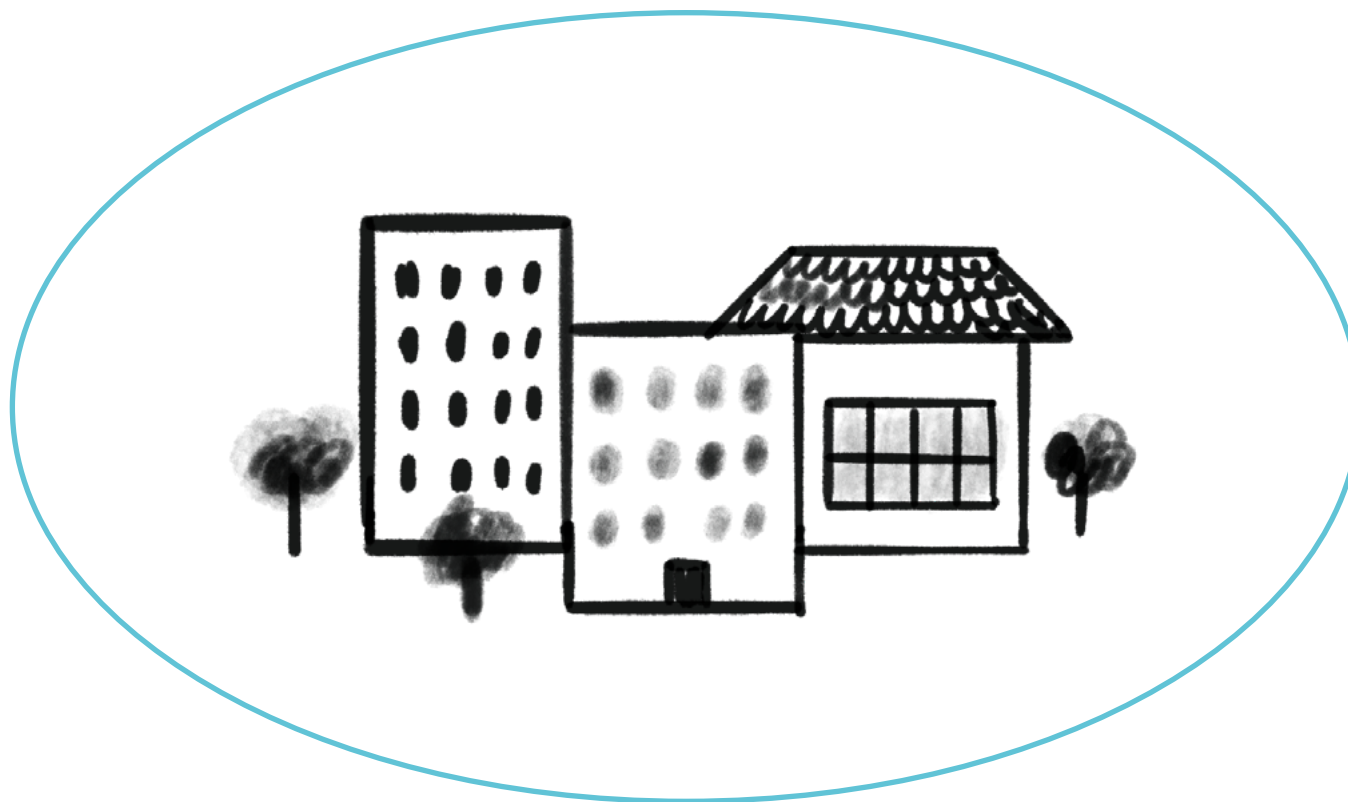

**Odgadnij tytuł opowiadania.
Popraw ołówkiem linie.
Wpisz litery**

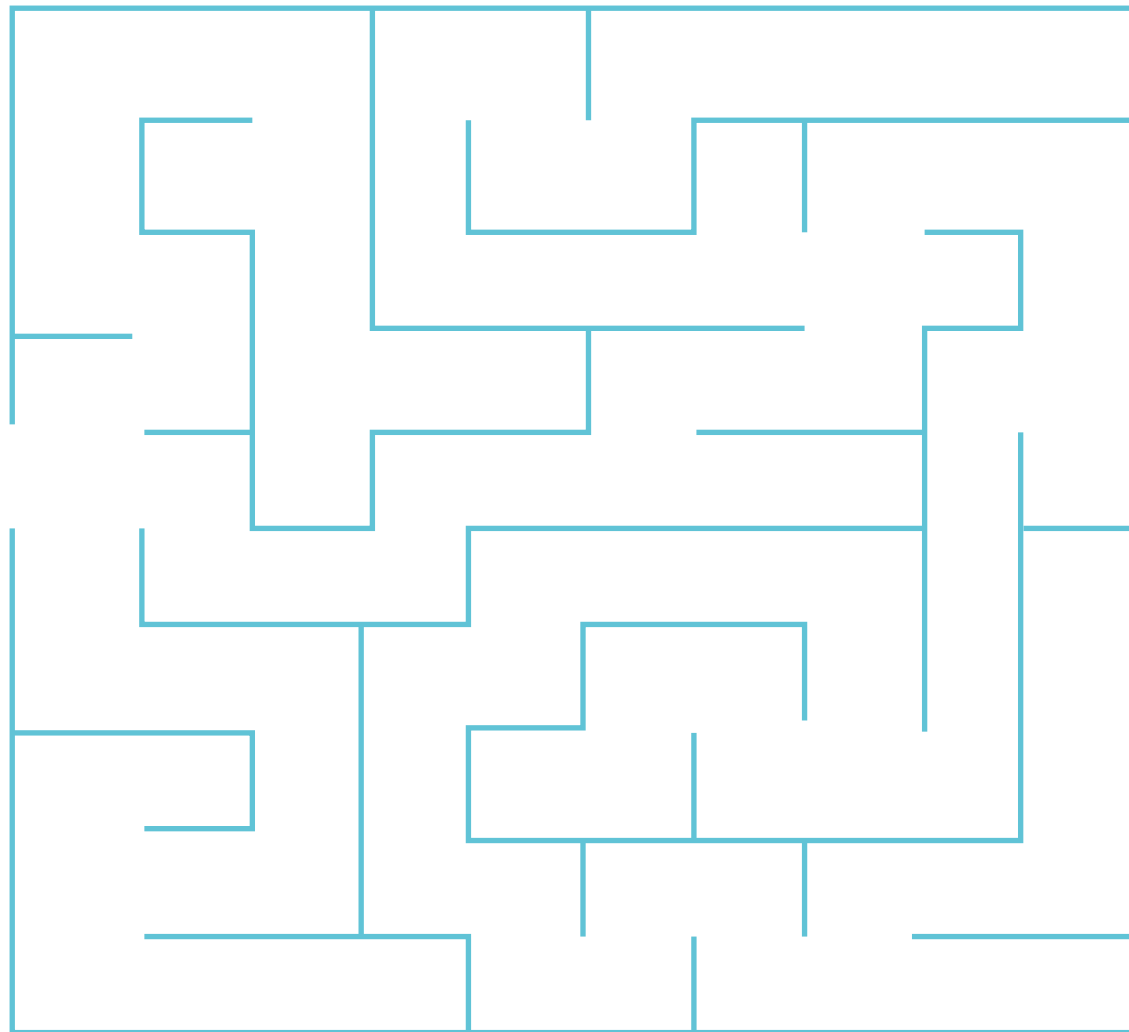
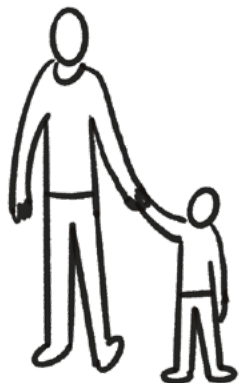
N	S	S	Z	R	E	T	I	A	N	E	Z	A	S	S	I	R	T

obręcz

obręcz - okrąg otaczający coś

Tata i synek szukają drogi do wyjścia z tunelu. Pomóż im. Narysuj drogę.

**Tata i synek szukają drogi do wyjścia z tunelu.
Pomóż im. Narysuj drogę.**

